ការហាមឃាត់ប្រឆាំងនឹងការអនុវត្តអនុភាពភាពប្រតិសកម្មនៃច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌ

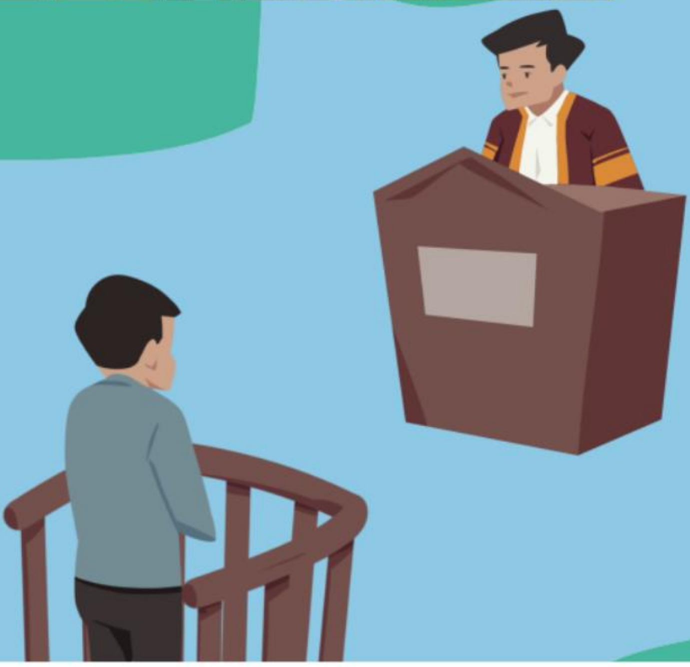

ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០២២

មជ្ឈមណ្ឌលសិទ្ធិមនុស្សកម្ពុជា
Cambodian Center for Human Rights

Sweden
Sverige

People
Change
the World
Diakonia

អំពីមជ្ឈមណ្ឌលសិទ្ធិមនុស្សកម្ពុជា

មជ្ឈមណ្ឌលសិទ្ធិមនុស្សកម្ពុជា ("ម.ស.ម.ក") គឺជាអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល ឯករាជ្យ មិនចូលបក្សសម្ព័ន្ធ ដែលធ្វើការដើម្បីលើកកម្ពស់ និងការពារសិទ្ធិមនុស្ស ជាពិសេសសិទ្ធិពលរដ្ឋនិងសិទ្ធិនយោបាយ លទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ និងនីតិរដ្ឋនៅព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។

ចក្ខុវិស័យរបស់ ម.ស.ម.ក គឺជា ចង់ឃើញប្រទេសកម្ពុជាមានសន្តិភាពដែលប្រជាពលរដ្ឋគ្រប់រូបអាចទទួលបានសិទ្ធិមនុស្ស មូលដ្ឋានដែលខ្លួនមានពីកំណើត ទទួលបាននីតិរដ្ឋដោយគ្មាននិទណ្ឌភាព ទទួលបានការគោរពស្មើភាពគ្នាដោយគ្មានការរើសអើង ទទួលបានការពង្រឹងភាពអង់អាចក្លាហានដើម្បីចូលរួមយ៉ាងពេញលេញក្នុងដំណើរការលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ ព្រមទាំងទទួលបានចំណែកនៃអត្ថប្រយោជន៍ការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ចប្រទេសដោយនិរន្តភាពរបស់ប្រទេសកម្ពុជា។ ស្លាក់សញ្ញារបស់ ម.ស.ម.ក មានរូបសត្វស្លាបពណ៌ស កំពុងហើរបំបែកចេញពីរង្វង់មូលពណ៌ផ្ទៃមេឃដែលមានន័យថាគឺជាការទាមទារសេរីភាពនៅកម្ពុជា។

គេហទំព័ររបស់សិទ្ធិមនុស្សកម្ពុជា www.sithi.org ទទួលបានពានរង្វាន់ពីមូលនិធិនៃការបង្កើតសារព័ត៌មានថ្មីប្រចាំឆ្នាំ២០១១ ស្ថិតក្នុងប្រភេទ សិទ្ធិនិងសេរីភាព និងទទួលពានរង្វាន់ទំនាក់ទំនងសម្រាប់ការផ្លាស់ប្តូរសង្គមមកពីមជ្ឈមណ្ឌលសម្រាប់ទំនាក់ទំនងនិងផ្លាស់ប្តូរសង្គម នៅសកលវិទ្យាល័យឃ្វីនឡែនទីក្រុងប្រីសប៊ែន (Brisbane) នៃប្រទេសអូស្ត្រាលី។

សម្រាប់ពត៌មានបន្ថែមអំពី ម.ស.ម.ក សូមចូលទស្សនា គេហទំព័រ www.cchrcambodia.org។

អំពីគម្រោងសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌

មេរៀននៃការហាមឃាត់ប្រឆាំងនឹងការអនុវត្តអនុភាពប្រតិសកម្មនៃច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌ គឺជាផ្នែកមួយនៃស៊េរីរបស់មេរៀនស្តីពីសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌ដែលបង្កើតឡើងដោយគម្រោងសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌របស់ ម.ស.ម.ក ("គម្រោងសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌")។ គម្រោងសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌គឺជាគម្រោងដំបូង និងមានតែមួយគត់នៅប្រទេសកម្ពុជាដែលធ្វើការដោយភាពច្នៃប្រឌិត និងតែមួយគត់ក្នុងការផ្សព្វផ្សាយ និងការពារសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះក្នុងការអនុវត្តជាក់ស្តែង។ វាមានគោលបំណងទូទៅក្នុងការបង្កើននៅអព្យាក្រឹត្យ និងឯករាជ្យនៃប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌របស់ប្រទេសកម្ពុជា ដោយគាំទ្រសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌នៅក្នុងតុលាការកម្ពុជា។ ក្នុងឈានទៅគោលបំណងនេះ គម្រោងសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះមានគោលបំណងពីរគឺ បញ្ជ្រៀបនូវគោលគំនិតនៃសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌ទៅក្នុងសង្គមដោយលើកនូវការយល់ដឹងពីសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌ និងបន្ថែមនូវការអនុលោមតាមស្តង់ដារនៃការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌នៅក្នុងតុលាការតាមរយៈការត្រួតពិនិត្យសវនាការ។

សេចក្តីថ្លែងអំណរគុណ

ម.ស.ម.ក សូមថ្លែងអំណរគុណចំពោះម្ចាស់ជំនួយ Diakonia និងប្រជាជនស៊ុយអែតសម្រាប់ការចូលរួមចំណែកដ៏សប្បុរសដែលធ្វើឱ្យមេរៀននេះកើតឡើងបាន។ មាតិកានៃមេរៀននេះគឺជាការទទួលខុសត្រូវរបស់ ម.ស.ម.ក ហើយវាមិនបានឆ្លុះបញ្ចាំងពីទស្សនៈរបស់ម្ចាស់ជំនួយ Diakonia និងស៊ុយអែតទេ។

ចម្ងល់ និងមតិចូលរួម

ប្រសិនបើលោកអ្នកមានសំណួរ ឬត្រូវការព័ត៌មានបន្ថែមទាក់ទងនឹងមេរៀននេះ សូមទាក់ទងមកកាន់ ម.ស.ម.ក តាមរយៈអាស័យដ្ឋាន៖

ផ្ទះលេខ ៧៩៨ ផ្លូវ៩៩ សង្កាត់បឹងត្របែក ខណ្ឌចំការមន រាជធានីភ្នំពេញ ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។

ទូរស័ព្ទ៖ ៨៥៥ (០) ២៣ ៧២ ៦៩ ០១

ទូរសារ៖ ៨៥៥ (០) ២៣ ៧២ ៦៩ ០២

គេហទំព័រ៖ www.cchrcambodia.org។

CC BY NC SA

មាតិកា

១. និយមន័យ 1
២. ក្របខណ្ឌច្បាប់ 2
២.១. ច្បាប់អន្តរជាតិ 2
២.២. ច្បាប់ប្រទេសកម្ពុជា 3
៣. សារសំខាន់ 4
៤. ដែនកំណត់ 5

ការហាមឃាត់ប្រឆាំងនឹងការអនុវត្ត
អនុភាពប្រតិសកម្មនៃច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌ
(ឬគោលការណ៍នីត្យានុកូលភាព)

១. និយមន័យ

ការហាមឃាត់ប្រឆាំងនឹងការអនុវត្តអនុភាពប្រតិសកម្មនៃច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌ ហាមឃាត់ការអនុវត្តច្បាប់នៅពេលបទល្មើសបានកើតឡើងមុនពេលច្បាប់ចូលជាធរមាន។ ម្យ៉ាងទៀត ច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌដែលទើបតែចូលជាធរមានត្រឹមតែអនុវត្តទៅលើបទល្មើសណាដែលបានប្រព្រឹត្តិបន្ទាប់ពីច្បាប់នោះចូលជាធរមាន និងកំណត់ការប្រព្រឹត្តបែបនោះថាជាបទល្មើស។

ការហាមឃាត់ចេញមកពីគោលការណ៍នីត្យានុកូលភាព ដែលបង្កើតឡើងដោយទ្រឹស្តីដូចខាងក្រោមៈ

- ទ្រឹស្តី គ្មានបទល្មើស គ្មានទោស កាលណាគ្មានច្បាប់ចែង ត្រូវបានបកប្រែយ៉ាងច្បាស់ថា "គ្មានបទល្មើស កាលណាគ្មានច្បាប់ចែង" ចែងថា ជនណាមិនអាចប្រព្រឹត្តបទល្មើសបានទេ លុះត្រាតែអំពើនោះត្រូវបានហាមឃាត់ដោយច្បាប់ នៅពេលដែលអំពើនោះត្រូវបានប្រព្រឹត្តឡើង។[1]
- ទ្រឹស្តី គ្មានបទល្មើស គ្មានទោស កាលណាគ្មានច្បាប់ចែង បកស្រាយយ៉ាងច្បាស់ថា "គ្មានទោស គ្មានច្បាប់ចែង" ចែងថាមានតែការផ្តន្ទាទោស ដែលចែងនៅក្នុងច្បាប់ទេដែលអាចត្រូវបានកាត់ទោសជនណាម្នាក់បាន។ បន្ថែមលើនេះ តុលាការមិនអាចដាក់ទោសដែលធ្ងន់ជាងទោសនៅពេលប្រព្រឹត្តបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌដែលបានចែងនៅក្នុងច្បាប់បានចូលជាធរមានហើយនោះទេ។[2]

គោលការណ៍នីត្យានុកូលភាពមានន័យជារួមថា មានតែច្បាប់ទេដែលអាចផ្តល់និយមន័យបទល្មើស និងចេញបញ្ញាការកាត់ទោស។

ផលវិបាកៈ

- **មិនមាននរណាម្នាក់ត្រូវបានកាត់ទោស និងអាចរកឃើញថាមានពិរុទ្ធភាពនៃបទលើសព្រហ្មទណ្ឌចំពោះអំពើ ឬការខកខានណាមួយដែលមិនបានបញ្ចូលទៅជាបទល្មើសនៅពេលដែលអំពើ ឬការខកខាននោះបានកើតឡើង។**
- ប្រសិនបើរកឃើញថាមានពីពិរុទ្ធភាពនៃបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ **ជនត្រូវបានកាត់ទោសហើយមិនអាចត្រូវបានដាក់ទោស ដែលមិនមានចែងដោយច្បាប់ និងដែលធ្ងន់ជាងទោសដែលបានចែងដោយច្បាប់នៅពេលបទល្មើសបានប្រព្រឹត្ត។**

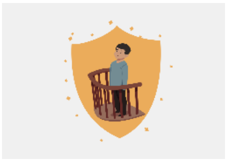

មូលដ្ឋានសមស្របនៅពីក្រោយគោលការណ៍នីត្យានុកូលភាព និងការហាមឃាត់ប្រឆាំងនឹងការអនុវត្តអនុភាពប្រតិសកម្មនៃច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌគឺថា បុគ្គលមិនអាចទទួលខុសត្រូវចំពោះការប្រព្រឹត្តបទល្មើស សម្រាប់

---

[1] ម.ស.ម.ក "សៀវភៅមគ្គុទេសក៍ស្តីពីសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌ និងការសង្កេតការណ៍សវនាការ" (ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១២) https://sithi.org/km/tmp/publication/view/2012-02-13-fair-trial-rights-and-trial-monitoring-handbook ។

[2] ដដែល

អំពើដែលពួកគេបានប្រព្រឹត្តឡើយ លុះត្រាតែគេរកឃើញហេតុផលថា អំពើនេះជាបទល្មើសនៅពេលដែលច្បាប់កំពុងចូលជាធរមាន។

គោលការណ៍នីត្យានុកូលភាពតម្រូវឱ្យរដ្ឋ**ផ្តល់និយមន័យច្បាស់លាស់ចំពោះបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ និងការផ្តន្ទាទោសនៅក្នុងច្បាប់** ដើម្បីឱ្យបុគ្គលម្នាក់ៗអាចដឹងអំពីអំពើ និងការខកខាន ដែលពួកគេអាចទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌ។[3]

ទោះបីជាយ៉ាងនេះក្តី ការតម្រូវនេះមិនមានន័យថា រដ្ឋត្រូវតែបង្ហាញថា បុគ្គលបានដឹងថា អំពើកំពុងពិចារណា គឺខុសច្បាប់ ត្រូវដាក់ទោសពួកគេចំពោះការប្រព្រឹត្តបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ ដោយសារតែបញ្ហានេះនឹងដាក់បន្ទុកហួសហេតុលើរដ្ឋ។ រដ្ឋត្រូវតែត្រឹមធានាថា បុគ្គលទទួលបានព័ត៌មាន ដែលអាចឱ្យពួកគេដឹងអំពីអំពើដែលត្រូវបានហាមឃាត់ និងមិនត្រូវបានហាមឃាត់ ជាការកត់សម្គាល់ តាមរយៈការផ្សព្វផ្សាយច្បាប់។[4]

សិទ្ធិនេះក៏មានសារសំខាន់ដែលរំលេចថា ការហាមឃាត់ប្រឆាំងនឹងការអនុវត្តសកម្មភាពប្រតិសកម្មនៃច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌ ដែលអនុវត្តទៅលើអំពើជាបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌស្ថិតក្រោម**ច្បាប់ជាតិ និងអន្តរជាតិ**។ នេះមានន័យថា ទោះបីជាច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌជាតិមិនកំណត់អំពើជាក់លាក់ណាមួយថាជាបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ នៅពេលអំពើទាំងនោះត្រូវបានប្រព្រឹត្ត ប៉ុន្តែច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិកំណត់យ៉ាងច្បាស់ ដូច្នេះអំពើទាំងនេះអាចត្រូវបានកាត់ទោស។ នេះគឺជាឧទាហរណ៍មួយនៅក្នុងសំណុំរឿងនៃបទប្រល័យពូជសាសន៍ បទឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ និងឧក្រិដ្ឋកម្មសង្គ្រាម។ល។[5]

២. ក្របខណ្ឌច្បាប់

២.១. ច្បាប់អន្តរជាតិ

ការអនុវត្តអនុភាពប្រតិសកម្មនៃច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌត្រូវបានហាមឃាត់នេះយ៉ាងច្បាស់តាមច្បាប់អន្តរជាតិ រួមមាន**សេចក្តីប្រកាសជាសកលស្តីពីសិទ្ធិមនុស្ស** ("ស.ស.ស.ម") និង**កតិកាសញ្ញាអន្តរជាតិស្តីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋ និងសិទ្ធិនយោបាយ** ("ក.អ.ស.ព.ន")។ ការហាមឃាត់នេះក៏បានចែងនៅក្នុង**អនុសញ្ញាស្តីពីសិទ្ធិកុមារ** ("អ.ស.ក") ផងដែរ។

---

[3] អង្គការលើកលែងទោសអន្តរជាតិ "សៀវភៅណែនាំអំពីការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌" (ការបោះពុម្ពលើកទី២ ឆ្នាំ២០១៤) ជំពូកទី១៨ ទំព័រទី១៣៨ ដល់១៤១ https://sithi.org/km/tmp/publication/view/2014-04-10-fair-trial-manual-published-by-amnesty-international ។

[4] ម.ស.ម.ក "សៀវភៅមគ្គុទេសក៍ស្តីពីសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌ និងការសង្កេតការណ៍សវនាការ" (ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១២) ទំព័រ ២៨ https://sithi.org/km/tmp/publication/view/2012-02-13-fair-trial-rights-and-trial-monitoring-handbook ។

[5] អង្គការលើកលែងទោសអន្តរជាតិ សៀវភៅណែនាំអំពីការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌ ទំព័រ ១៣៨។

មាត្រា ១១(២) នៃ ស.ស.ស.ម៖

"គ្មានជនណាម្នាក់ត្រូវបានផ្តន្ទាទោសពីបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌដោយបានប្រព្រឹត្ត ឬគ្លាំងភ្លាត់ប្រព្រឹត្ត ដែលអំពើនេះមិនបានចែងក្នុងច្បាប់ជាតិ ឬអន្តរជាតិ។ មិនត្រូវផ្តន្ទាទោសឱ្យធ្ងន់ជាងទោស ដែលបានកំណត់ឱ្យអនុវត្តក្នុងអំឡុងពេលបទល្មើសបានកើតឡើងឡើយ។

មាត្រា ១៥ នៃ ក.អ.ស.ព.ន៖

"គ្មានជនណាម្នាក់ ត្រូវជាប់ពិរុទ្ធពីបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ ចំពោះអំពើ ឬការខកខានណាមួយដែលមិនបានចាត់ជាបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ ស្របតាមច្បាប់ជាតិ ឬច្បាប់អន្តរជាតិ ក្នុងខណៈពេលប្រព្រឹត្តនោះឡើយ។ ដូចគ្នានេះ មិនត្រូវដាក់ទោសឱ្យធ្ងន់ជាងទោសដែលអនុវត្តក្នុងខណៈពេលប្រព្រឹត្តបទល្មើសឡើយ។

ប្រសិនបើក្រោយពីការប្រព្រឹត្តបទល្មើសហើយ ច្បាប់បានបញ្ញត្តិឱ្យមានការដាក់ទោសស្រាលជាងមុន ជនល្មើសត្រូវទទួលអត្ថប្រយោជន៍ពីការដាក់ទោសស្រាលជាងមុន។ គ្មានបញ្ញត្តិណាមួយក្នុងមាត្រានេះប្រឆាំងនឹងការជំនុំជម្រះក្តី ឬការផ្តន្ទាទោសដល់ជនណាម្នាក់ចំពោះអំពើ ឬការខកខានណាមួយដែលជននោះបានប្រព្រឹត្ត ក្នុងខណៈពេលដែលអំពើឬការខកខាននោះជាបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ ស្របតាមគោលការណ៍ទូទៅនៃច្បាប់ ដែលទទួលស្គាល់ដោយសហគមន៍នៃប្រជាជាតិ។"

មាត្រា ៤០ (២)(ក) នៃ អ.ស.ក.

"[...] ២. ក្នុងទិសដៅនេះ និងដោយគិតទៅនឹងបទប្បញ្ញត្តិនៃលិខិតុបករណ៍អន្តរជាតិដែលពាក់ព័ន្ធ រដ្ឋភាគីត្រូវធានា ជាពិសេសថា៖

(ក). គ្មានកុមារណាម្នាក់ ត្រូវជាប់សង្ស័យ ជាប់ចោទ ឬទទួលស្គាល់ថាបានល្មើសនឹងច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌដោយអំពើ ឬការខកខានដែលច្បាប់ជាតិឬអន្តរជាតិ មិនបានហាមឃាត់នៅពេលអំពើ ឬការខកខាននោះត្រូវបានប្រព្រឹត្ត [...]។"

២.២. ច្បាប់ប្រទេសកម្ពុជា

ការហាមឃាត់ប្រឆាំងអនុភាពប្រតិសកម្មនៃច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌត្រូវបានធានាតាមក្រមព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ("ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ") នៅមាត្រា ៣, ៩ និង ១០។

មាត្រា ៣៖ "មានតែអំពើដែលបង្កើតជាបទល្មើសនៅពេលដែលអំពើនោះ មានចែងនៅក្នុងបទប្បញ្ញត្តិព្រហ្មទណ្ឌជាធរមានប៉ុណ្ណោះ ទើបផ្តន្ទាទោសព្រហ្មទណ្ឌបាន។."

មាត្រា ៩៖ "បទប្បញ្ញត្តិថ្មីដែលលុបចោលបទល្មើសណាមួយនោះត្រូវអនុវត្តភ្លាម។ អំពើដែលប្រព្រឹត្តិនៅមុនបទប្បញ្ញត្តិនេះចូលជាធរមាន មិនអាចត្រូវចោទប្រកាន់ទៀតឡើយ។ ការចោទប្រកាន់ដែលកំពុងប្រព្រឹត្តិទៅនោះត្រូវបញ្ចប់។ ប្រសិនបើការផ្តន្ទាទោសជាស្ថាពរត្រូវបានប្រកាសរួចមកហើយ ទោសដែលចេញអំពីការផ្តន្ទាទោសនេះ មិនត្រូវអនុវត្តទេ ឬត្រូវតែឈប់អនុវត្ត។

មាត្រា ១០៖ "បទប្បញ្ញត្តិថ្មីដែលចែងអំពីទោសដែលស្រាលជាងត្រូវអនុវត្តភ្លាម។ ប៉ុន្តែការផ្តន្ទាទោសជាស្ថាពរ ហើយនោះ ត្រូវអនុវត្តទោះបីជាទោសដែលប្រកាសនោះធ្ងន់ធ្ងរយ៉ាងណាក៏ដោយ។ បទប្បញ្ញត្តិថ្មីដែលចែងអំពីទោសធ្ងន់ជាងនឹងត្រូវអនុវត្តតែទៅលើអំពើដែលបានប្រព្រឹត្តក្រោយការចូលជាធរមាននៃបទប្បញ្ញត្តិនោះ។"

៣. សារសំខាន់

ការហាមឃាត់ប្រឆាំងអនុភាពប្រតិសកម្មនៃច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌគឺសំខាន់ ដោយសារតែការហាមឃាត់នេះពង្រឹងគោលការណ៍មួយក្នុងចំណោមគោលការណ៍ជាមូលដ្ឋាននៃយុត្តិធម៌ព្រហ្មទណ្ឌ៖ គោលការណ៍នីត្យានុកូលភាព ដែលតម្រូវថា បទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌត្រូវបានបញ្ញត្តដោយច្បាប់។ គោលការណ៍នេះជាសសរស្តម្ភនៃ**នីតិរដ្ឋ**។

ដោយផ្តល់នូវក្របខណ្ឌសម្រាប់ការអនុវត្តនៃអំណាចតុលាការ ការហាមឃាត់ប្រឆាំងអនុភាពប្រតិសកម្មនៃច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌការពារបុគ្គល**ប្រឆាំងនឹងការរំលោភបំពានដោយរដ្ឋ** ជាការកត់សម្គាល់**ប្រឆាំងនឹងការកាត់ទោស ការដាក់ទោស និងទណ្ឌកម្មតាមអំពើចិត្ត និងមិនស្របច្បាប់**[6] ហើយដូច្នេះ ធានាថា **ភាពយុត្តិធម៌នៃអង្គធតុលាការ** និង**ភាពប៉ានប្រមាណជាមុនដោយច្បាប់**។[7] ដោយការយល់ដឹងថា អំពើ និងការខកខានអាចធ្វើឱ្យពួកគេទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌ និងទោស ដែលពួកគេប្រឈម ព្រមទាំងនៅពេលដែលអំពើ ឬការខកខានបែបនេះ

---

[6] អង្គការលើកលែងទោសអន្តរជាតិ សៀវភៅណែនាំអំពីការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌ ទំព័រ ១៣៩។

[7] អ.ស.ស.អ, "សេចក្តីសង្ខេបស្តីពីសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌អន្តរជាតិ", (២០១២) ទំព័រទី១៨៥-១៨៦ https://www.osce.org/odihr/94214#:~:text=The%20Legal%20Digest%20of%20International,of%20OSCE%20trial%20monitoring%20operations។

ចាប់ផ្តើម ឬបញ្ឈប់ការត្រូវបានកំណត់ថាជាបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ បុគ្គលអាចសម្របឥរិយាបថរបស់ពួកគេស្រប តាមច្បាប់។

ហេតុដូចនេះ ការរំលោភបំពានលើការហាមឃាត់នេះជាការគំរាមកំហែងដល់ភាពយុត្តិធម៌ ដែលបុគ្គលត្រូវបានប្រព្រឹត្តិមកលើដោយតុលាការ និងអាចឈានទៅដល់ការរំលោភបំពាន ជាពិសេសការកាត់ទោស ការដាក់ទោស និងទណ្ឌកម្មមិនស្របច្បាប់ទៅលើបុគ្គលចំពោះអំពើ ឬការខកខាន ដែលមិនចាត់ជាបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌនៅពេលដែលអំពើ ឬការខកខានទាំងនោះត្រូវបានប្រព្រឹត្ត។

៤. ដែនកំណត់

មាត្រា ១៥ នៃ ក.ស.ព.ន ដែលធានាការហាមឃាត់ប្រឆាំងនឹងអនុភាពប្រតិសកម្មនៃច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌ គឺនៅក្នុងបញ្ជីដែលបានពិនិត្យជិតដល់ មានចែងនៅមាត្រា ៤ នៃ ក.អ.ស.ព.ន អំពីសិទ្ធិ និងគោលការណ៍ ដែលមិនអាចត្រូវបានដកហូតនៅអំឡុងពេលរដ្ឋនៅក្នុងភាពអាសន្ន។

ទោះបីជាយ៉ាងនេះក្តី ច្បាប់អន្តរជាតិកំណត់ករណីលើកលែង ដោយចែងថា បទបញ្ញត្តិណាមួយដែលដាក់ទោសស្រាលជាងត្រូវតែផ្តល់ជាប្រយោជន៍ដល់ជនល្មើស។ ហេតុដូច្នេះ ការអនុវត្តប្រតិសកម្មនៃច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌត្រូវបានអនុញ្ញាតចំពោះច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌមានភាពអត់ឱន ដែលជាប្រយោជន៍ដល់ជនជាប់ចោទ។ នេះមានន័យថា ប្រសិនបើច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌផ្លាស់ប្តូរបន្ទាប់ពីពេលដែលបទល្មើសត្រូវបានប្រព្រឹត្ត ប៉ុន្តែមុនពេលដែលសេចក្តីសម្រេចស្ថាពរត្រូវបានចេញ ដូចនេះតុលាការត្រូវតែអនុវត្តច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌដែលអនុគ្រោះបំផុតដល់ជនជាប់ចោទ។[8]

ដូចគ្នានេះដែរ បុគ្គលអាចលែងត្រូវបានកាត់ទោសចំពោះអំពើ ដែលចាត់ទុកជាបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌនៅពេលប្រព្រឹត្ត ប៉ុន្តែអំពើនោះត្រូវបានកំណត់ថាលែងជាបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ នៅមុនពេលដែលបុគ្គលនោះត្រូវបានកាត់ទោសជាស្ថាពរ។ គណៈកម្មាធិការសិទ្ធិមនុស្សអង្គការសហប្រជាជាតិបានបញ្ជាក់យ៉ាងច្បាស់ថា មាត្រា ១៥(១) នៃ ក.អ.ស.ព.ន ចែងអំពីអនុភាពប្រតិសកម្មនៃទោសដែលស្រាលជាង និងថា វិសាលភាពនៃមាត្រានេះមិនត្រូវបានបកស្រាយចង្អៀតនោះទេ។ ជាលទ្ធផល អនុភាពប្រតិសកម្មនេះក៏អនុវត្តទៅលើច្បាប់ដែលបានលុបចោលទោសចំពោះអំពើ ដែលលែងកំណត់ថាជាបទល្មើស។[9]

---

[8] ដូចខាងលើ ទំព័រ១៣៩។

[9] គណៈកម្មាធិការសិទ្ធិមនុស្សអង្គការសហប្រជាជាតិ "Jean-Pierre Cochet ទល់នឹងប្រទេសបារាំង៖ Communication លេខ ១៧៦០/២០០៨ " (ឯកសារអង្គការសហប្រជាជាតិ ស្ថាប័នសិទ្ធិពលរដ្ឋ និងនយោបាយ/គ/១០០/ឃ/១៧៦០/២០០៨,២០១០) កថាខណ្ឌ៧.២ ដល់ ៧.១០ , http://hrlibrary.umn.edu/undocs/1760-2008.html ។

បន្ថែមលើនេះ ការហាមឃាត់ប្រឆាំងនឹងអនុភាពប្រតិសកម្មនៃច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌត្រឹមតែអនុវត្តចំពោះការផ្លាស់ប្តូរច្បាប់ ដែលមានឥទ្ធិពលលើការកំណត់បទល្មើសនៃអំពើណាមួយ ហើយមិនចំពោះការផ្លាស់ប្តូរនីតិវិធី ឬវិធានភស្តុតាង ដែលមិនប៉ះពាល់ដល់លក្ខណៈនៃបទល្មើសឡើយ។[10]

ជាការអះអាង នេះកំណត់ថាជាការអនុវត្តប្រតិសកម្មនៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌថ្មី គឺជារំលោភបំពាននៃសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌របស់លោក សុន។

--ចប់--

[10] អ.ស.ស.អ, "សេចក្តីសង្ខេបស្តីពីសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌អន្តរជាតិ" ផ្នែកទី៨.១.៣ ទំព័រទី១៨៨; សូមមើលគណៈកម្មាធិការសិទ្ធិមនុស្សអង្គការសហប្រជាជាតិ "David Nicholas ទល់នឹងប្រទេសអូស្ត្រាលី៖ Communication លេខ១០៨០/២០០២" (ឯកសារអង្គការសហប្រជាជាតិ ស្ថាប័នសិទ្ធិពលរដ្ឋ និងនយោបាយ/គ/១/៨០/១០៨០/២០០២ ថ្ងៃទី១៩ ខែមីនា ឆ្នាំ២០០៤) កថាខណ្ឌទី៧.៧ http://www.worldcourts.com/hrc/eng/decisions/2004.03.19_Nicholas_v_Australia.htm ។